

MLADEN OBAD ŠČITAROCI

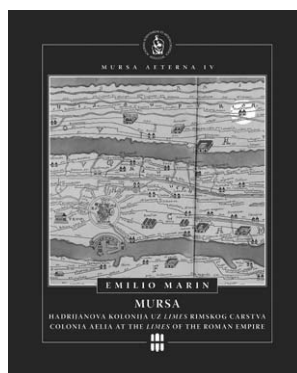
MURSA – HADRIJANOVA KOLONIJA UZ LIMES RIMSKOGA CARSTVA

EMILIO MARIN

MURSA – COLONIA AELIA AT THE LIMES OF THE ROMAN EMPIRE

EMILIO MARIN

The book *Mursa – Colonia Aelia at the Limes of the Roman Empire*, written by Emilio Marin, contains stories about the geographical context and cultural landscape before Mursa, about the Roman city, Roman gods, Christianity in ancient Roman period, battles for the Roman empire in the wider area of Mursa, its inhabitants, Mursa in the context of the Roman cities and camps in the area between the Italian Peninsula and the Danube, the decay of Mursa, and Mursa nowadays. A special characteristic of the book is its multi-disciplinary perspective. It explores the topic from the perspective of social sciences, natural sciences, visual arts and literature. Since the available data and the historical documents about Mursa are sparse with too few physical remains, writing a book like this requires remarkable skill and great expertise.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,
Znanstveno vijeće za antropološki istraživanja,
Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku
Zagreb/Osijek, 2018.

Str. 304, 155 ilustracija, bilješke, literatura,
popis ilustracija, biljeska o autoru, dvojezično
(hrvatski i engleski jezik)
[30/24 cm]

Recenzenti: Rajko Bratoz, Branka Migotti

Edicija: Mursa aeterna, IV.
Urednik: Andrija Mutnjaković
Prijevod: Sanja Alexander Pehnek
Dizajn i priprema za tisak: Art Studio Azinović

ISBN 978-953-347-224-9

U knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu 11. lipnja 2019. predstavljena je knjiga *Mursa – Hadrijanova kolonija uz limes Rimskog Carstva*, četvrta knjiga u ediciji *Mursa aeterna*. Autor Emilio Marin redoviti je profesor antičke arheologije na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu, član Francuske akademije znanosti i umjetnosti, Razreda za humanističke znanosti, nekadašnji ravnatelj Arheološkog muzeja u Splitu, začetnik Muzeja Narone.

S gledišta urbane kulture i kulturnog naslijeđa Mursa ima posebno značenje. Mursa je dio mozaika koji gradi u kontinuitetu do danas dvadeset pet stoljeća urbane kulture na tlu Hrvatske – od 4. stoljeća prije Krista kada Grci podižu prve gradove u Dalmaciji, a Iliri i Kelti protourbana naselja. Mursa je dio rimskoga urbanoga teritorijalnog sustava iz doba kasne antike na tlu sjeverne Hrvatske – od Andautoniae i Sisciae na zapadu do Murse i Cucciuma/Iloka na istoku. Mursa je najveći vojni tabor (*castrum*) na današnjemu hrvatskom tlu koji – kao neki drugi europski gradovi ili Dioklecijanova palača – nije doživio izravnu pretvorbu u grad na prijelomu kasne antike i ranoga srednjega vijeka. Mursa je svoj život u srednjem vijeku nastavila malo zapadnije, oko utvrđenja iz kojeg se razvilo srednjovjekovno, a poslije tursko naselje, da bi onda izgradnja barokne Tvrde potaknula

izgradnju Donjega grada djelomice na mjestu Murse. Ranosrednjovjekovna razaranja, nedugovječni materijal (zemlja i opeka) i drugi čimbenici utjecaja nisu ostavili arheološke nalaze koji bi omogućili rekonstrukciju nekadašnjega rimskoga grada.

Mursa svjedoči i nastavak kontinuiteta naseljavanja istočne Hrvatske na području Vukovara i Vinkovaca, gdje se život s visokom civilizacijskom razinom odvijao još 5000-6000 godina prije Murse pa taj prostor mnogi nazivaju kolijevkom europske civilizacije. Ako tako gledamo početak grada, onda govorimo o devetnaest stoljeća Osijeka – od rimske Murse do današnjega doba, a ne od XII. stoljeća kada je dokumentiran najstariji spomen Osijeka. Mursa je primjer grada o kojem nema puno podataka i povijesnih dokumenata, a vrlo je malo i fizičkih ostataka – tek malobrojni tragovi pomoću kojih se sklapa uzorak cjeline. Različiti multidisciplinarni pogledi u knjizi donose priče o prostornom/zemljopisnom kontekstu i kulturnom krajoliku prije Murse, o rimskom gradu, o rimskim bogovima, o kršćanstvu u kasno rimsko doba, o bitkama za Rimsko Carstvo na širem prostoru Murse, o stanovnicima, o Mursi u kontekstu rimskih gradova i tabora/castruma između apeninskoga/italskoga prostora i Dunava, o propasti Murse i o Mursi danas.

Nadajmo se da će ova knjiga potaknuti i druge gradove s rimskom poviješću – posebice one u panonskom prostoru gdje nema i do sada nije bilo velikih arheoloških ostataka – da i oni prirede sličnu knjigu i pokažu kontinuitet života od prapovijesnoga predrimskoga i antičkoga rimskog doba do danas, ali i da pokrenu sustavna arheološka i druga istraživanja. Svaki takav prilog jest potvrda umijeca nasljeđivanja i kreiranja novoga u naslijeđenom da bi to novo u budućnosti postalo nova baština. Zato je važno da svaki novi zahvat u povijesnom prostoru – pa tako i u prostoru Murse – posebice graditeljski (urbanistički i arhitektonski) zahvat afirmira povijesno i naslijeđeno, ali da je istodobno kreativan i visoke vrsnoće. Na taj će se način očuvati slojevi prošlosti, odgovorno odgovoriti na suvremene potrebe i omogućiti budući razvoj koji neće negirati i obezvrjeđivati kulturno naslijeđe.

To je obveza koja proizlazi iz tradicije 25 stoljeća urbane kulture na tlu Hrvatske, kao i obveza daljnje razvijanja istraživanja prostora Slavonije i istočne Hrvatske u prostornom trokutu koji čine Osijek, Vukovar/Vučedol i Vinkovci, gdje nalazimo dokumentirane dokaze visoke civilizirane razine stanovanja i života od prije 50 stoljeća. To je svojevrsni *noblesse oblige* za unapređenje naslijeđenoga, čime će se unaprijediti ono što danas posjedujemo i što očekujemo u budućnosti.